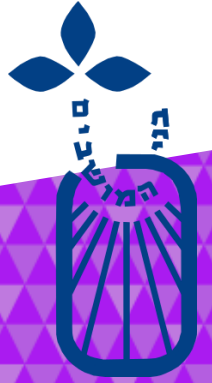

מסדק לציון יום כבויות הארץ ושיתוף בגברת של אנשים עם מוגבלות

הכאה והשתלבות של ילדים ונוער עם מוגבלות בבני המושבים

תוכן עניינים

	הקדמה
3	
4	1. ישיבת צוות – לקראת חודש הכלה והשתלבות
7	2. פעולה לד'ו-ו': כל הילדים רוצים את אותם דברים
14	3. פעילות כללית: חדרי חוויה של מוגבלות
26	4. פעולה לז'ח-ח': הדרה או מקום
30	5. ערב חברתי לגיל תיכון: תודה על השאלה
32	6. פעולה לגיל תיכון: שוויון ערך האדם VS "צרכים מיוחדים"
38	7. פעולה לגיל תיכון: מקום ההכלה וההשתלבות בקו/ במועדון/ בסניף
42	8. פגישה עם אדם עם מוגבלות או איש מקצוע
43	9. יציאה לפעולה - הפנינג קהילתי מונגש – עושים מקום לכולם.
45	10. יציאה לפעולה - התרמה

הקדמה

מדריכים ורכזים יקרים,

מתוך החלטת האו"ם, בכל שנה ב-3 בדצמבר מציין העולם את יום שוויון זכויות האדם ושיתוף אנשים עם מוגבלות בחברה. חוברת פעילות זו מוקדשת ליום זה ומזמינה את הקנים, המועדונים והסניפים בתנועה לקיימו באופן חינוכי וקהילתי.

הבחירה להכיל את השתלבותם של ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועה, נובעת מבחירה שורשית ועמוקה בתנועה לעשות מקום לכולם. תפיסה הנשענת על ערך שוויון ערך האדם, בה לכל ילדה וילדה יש מקום.

זו בחירה שמצד אחד כ"כ מובנת והגיונית, מצד שני ישנו פער בין המצב הרצוי לנו לבין מקום ההכלה וההשתלבות בפעילות כיום. דרך המערך נבקש לעצמנו להתקדם צעד אחד לקראת היות המושבים, הקיבוצים והיישובים בתנועה פתוחים יותר לילדים ונוער עם מוגבלות.

הפיכת הקן, המועדון והסניף למקום נגיש ומכיל יותר היא הגשמה משמעותית של שוויון ערך האדם והתמודדות חברתית ואישית ראויה וחשובה.

מטרות המערך הן חיזוק המודעות וההכרות עם ציבור האנשים עם מוגבלות בחברה, פיתוח השיח והצפה של ידיעות ומחשבות קיימות, שינוי עמדות וגישות בנושא, ביקורת החברה וניסיון ליצור מקום טוב יותר בקן ובסניף, ויציאה לפעולה בקהילה לחיזוק מקומם ושיתופם של אנשים עם מוגבלות בחברה, ביישוב ובקן, במועדון ובסניף התנועתי.

החוברת כוללת: 2 פעולות לד'-ו', 3 פעולות לז'-ח', 3 פעולות לגיל תיכון, ישיבת צוות הדרכה המהווה הכנה לפעילות והצעה ליציאה לפעולה אקטיבית במציאות.

נשמח לקבל משוב על הפעילויות, ההכנה, ולקבל תמונות מהפעילות בקן, במועדון או בסניף.

אנחנו זמינים לכל שאלה או בקשה בנושא ומעבר. קנים וסניפים המעוניינים להרחיב את פעילות ההכלה וההשתלבות של נוער עם מוגבלות בעקבות הפעילות, מחמנים ליצור אתנו קשר דרך דוא"ל misrad@bmosh.org.il

עלה והגשם

מחלקת הדרכה להכלה והשתלבות

של ילדים ונוער עם מוגבלות

ישיבת צוות הדרכה

הכנה לחודש הכלה והשתלבות

מטרות

1. החלטה משותפת להדריך את תוכן הכלה והשתלבות בקן, במועדון ובסניף
2. מעבר איכותי על חוברת ההדרכה של חודש הכלה והשתלבות.
3. הצפת תחושות, פוטנציאלים וחששות, לקראת התהליך והדרכת התוכן את שכבות ד'-ו'.

למדריכ/ה: חודש המודעות לשוויון זכויות והשתתפות של אנשים עם מוגבלות בחברה הוא נושא חדש יחסית בתנועה ובציבור הישראלי. ישיבה זו מכינה את המדריכים להדריך תכנים אלו בקן בד'-ו'. הישיבה מחולקת לשני חלקים מרכזיים: הכרות וכניסה ראשונית לנושא ואחריה החלק השני הוא מעבר משותף על התכנים של החוברת עם המדריכים. שימו לב שייתכן שלא תספיקו לעבור עם המדריכים על כלל החוברת, ולכן כדאי לשריין ישיבה נוספת (אישית, צוותית, יום הכנה, או כל פורמט אחר של הכנה).

מהלך הישיבה

1. **משחק פתיחה:** ניתן ורצוי לשחק באחד המשחקים מערכת הפעילות של חווית המוגבלות (מצורף דף הסבר)
2. **אמרו:** החודש אנחנו מציינים את חודש המודעות לאנשים עם מוגבלויות בארץ (ובעולם!) – (3.12)
3. **דיון:**
  - שמעתם על זה?
  - מכירים את החודש הזה?
  - אילו מוגבלויות אתם מכירים?
4. נותנים לכל שני מדריכים לחפש על מוגבלות כלשהי באינטרנט ולהסביר לכולם מה זאת המוגבלות הזאת בקצרה (אוטיזם, פיגור- מוגבלות שכלית התפתחותית, תסמונת דאון, שיתוק מוחין, עיוורון, חירשות)
5. **דיון:**
  - איפה אתם נתקלים באנשים עם מוגבלות?
  - איפה החניכים שלכם נתקלים?
  - למה אתם חושבים שהחליטו להציע לנו לעשות חודש בנושא הזה?
  - זה דבר חשוב? זה משהו שהייתם רוצים לדבר עליו עם החניכים שלכם?
6. קריאה של ההקדמה לחוברת ומעבר משותף על הפעולות להדרכה ועל חדרי החוויה.

עלה והגשם

דף לקויות

- **לקות שכלית - פיגור, מש"ה (מוגבלות שכלית התפתחותית) - לקות המתאפיינת** ביכולת קוגניטיבית (תפקוד שכלי) נמוכה יחסית ובפגיעה בהתנהגות המסתגלת, (תפיסתית, חברתית ומעשית). לקות זו נמדדת לפי רמת האייקו, ומוגדרת בישראל מרמה של איי קיו 79 ומטה.
- **לקות תקשורתית - הספקטרום האוטיסטי** - לקות המתייחסת בעיקר לאוטיזם ותסמונת אספרגר. אוטיזם היא לקות נוירולוגית-התפתחותית המשפיעה על האדם בתחומי האינטראקציה החברתית והתקשורת. היא מאופיינת בפגיעה ביכולת לקלוט מסרים מן הזולת, הימנעות מקשר עין ואדישות. באוטיזם אין פגיעה משמעותית בשפה או בהתפתחות השכלית.
- **לקויות פיזיות** - שם כולל לכלל המגבלות שנוגעות לפעולות הפיזיות של הגוף - מוטוריקה גסה ועדינה, שליטה בגפיים, בשרירי הגוף ועוד. מקורן של המגבלות הפיזיות הוא בעיקר משיתוק מוחין (CP), מניוון שרירים (קבוצת מחלות גנטיות), תאונות ובעבר גם מפוליו.
- **לקויות חושיות - לקות ראייה** - פירושה צמצום משמעותי בשדה הראייה, או ירידה בחדות הראייה מתחת לגבול מסוים. הדבר נגרם כתוצאה מפגמים במערכת הראייה, בעין או בעצב הראייה, ולכן היא איננה ניתנת לתיקון בעזרת משקפיים רגילים ו/או עדשות. כשהפגיעה מגיעה עד כדי היעדר ראייה מוחלט, מדובר בעיוורון.
- **לקויות חושיות - כבודת שמיעה או חרשות** - ליקוי שמיעה או כבודת שמיעה משמעותם סטייה משמיעה תקינה, אך עם יכולת להשתמש בשמיעה, בעזרת מכשיר שמיעה או בלעדיו. לקות זו יכולה ליצור קושי ברכישת שפה מדוברת ובהבנתה, ובקושי בהפקת שפה מדוברת לשם תקשורת.
- **לקות התנהגותית** - מתאפיינת בדפוס חוזר וקבוע של התנהגות די-סוציאלית, תוקפנית ומרדנית. התנהגות זו, בצורתה הקיצונית, מתבטאת בהפרות חמורות של הציפיות החברתיות התואמות לגיל. יש צורך בדפוס התנהגות ממושך כדי לקבוע האם מדובר בהפרעת התנהגות. לעיתים מופיעה כביטוי של הפרעות נפשיות.
- **הפרעות נפש** - מתבטאות במחלות נפש שונות המאובחנות ע"י הפסיכיאטריה. תחת הפרעה זו נכללים בין השאר: הפרעה דו קוטבית, מאניה-דפרסיה, סכיזופרניה, דיכאון, אנורקסיה ועוד.

נספח ב'

הפריט	מה הוא מדמה	בנק משימות ומשחקים	נקודות לשיחה עם החניכות
כפפות מטבח	1. מגבלה מוטורית בסיסית ואיך היא משפיעה דווקא על הפעולות הפשוטות ביומיום. 2. מגבלה מוטורית במשחקים או סיטואציות חברתיות.	<u>משחקי פתיחה</u> - שני כלבים ועצם, עמודו נייר <u>משחקי חוץ/כדור</u> - חיי שרה, כדורגל סיני, 21. <u>פעולות יומיומיות מחיי הקן</u> - ציור בגואש (צריך לצייר ציור פשוט בגואש ע"פ הוראת המדריך), גזירה בפעילות יצירה, כתיבת מורל, יום ניקיון (להרים לכלוך עם מטאטא ויעה, לסגור שקית אשפה ועוד), בנייה מחנאית, לחתוך סלט <u>פעולות יומיומיות</u> - לקשור שרוכים - תחרות בין שתי קבוצות - קשירת השרוך הכי ארוך מהשרוכים של חולצות התנועה	איך הייתה החוויה של החניך עם המוגבלות? ✓ משהו שהיה להם קשה/מעצבן ✓ משהו שהפתיע אותי שהצלחתי לעשות
עיניים כיסוי	1. מגבלת ראייה ואיך היא משפיעה על הפעולות הפשוטות ביומיום. 2. מגבלת ראייה במשחקים או סיטואציות חברתיות.	<u>משחקי פתיחה</u> - לספור עד 10, דג מלוח, קונטקט, מולקולות, שירונט, ווא <u>משחקי חוץ/כדור</u> - כדורגל סיני, מסלול מכשולים, חולה גוסס מת, חיי שרה. <u>פעולות יומיומיות בקן</u> - להגיע מהכניסה לקן לחדר הפעילות, או מחדר הפעילות לשירותים, לשבת בשיחה בפעולה (לא רואים את הבעות הפנים או מה אחרים עושים), למצוא חפץ ספציפי במחסן, לראות סרטון תוך כדי פעולה (המשימה היא לזכור כמה שיותר פרטי מהסרטון).	החוויה במשחק עם הקבוצה ✓ איך התייחסו אליי? ✓ איך אני התייחסתי לאחרים?
אזניות אטומות לקול	1. מגבלת שמיעה ואיך היא משפיעה על הפעולות הפשוטות ביומיום. 2. מגבלת שמיעה במשחקים או סיטואציות חברתיות.	<u>משחקי פתיחה</u> - לספור עד 10, זיכרון שירים, קונטקט <u>משחקי חוץ/כדור</u> - משחקי קבוצה - כדורגל, עמודו, כלב עצם, חיי שרה. <u>פעולות יומיומיות בקן</u> - לעשות מורל (המשימה - הקבוצה שרה מורל ושני נציגים עם אזניות צריכים לזהות כמה שיותר מהר את המורל), שיחה בקבוצה/פעולה, לראות סרטון (בלי כתוביות) ולדבר עליו לאחר מכן	אופני התמודדות חברתיים ✓ משהו שמישהו עשה שעזר לי עם המוגבלות? ✓ משהו שמישהו עשה שהפריע לי עם המוגבלות? ✓ איך החניך עם העזר המגביל הגיב לניסיונות לעזור לו
משטר חוסר יציבות	מדמה מצב שבו מי שעל המשטח כל הזמן טרוד במשהו אחר שמפריע ליכולת להתרכז ולהיות עם כולם בפעילות.	<u>משימה</u> - תחרות טריוויה עם מישהו שעומד יציב על הרצפה. <u>פעולות יומיומיות בקן</u> - לעבור פעולה/לקרוא יחד קטע של עמוד ולדבר עליו (למצוא משפט בטקסט, לשאול עליו שאלות) <u>ביצוע של פעולות במקביל</u> - להיות אחראי על תחנה בפורימון כשהרבה חניכים פונים אליך באותו הזמן (שאר החניכים בקבוצה צריכים להציק עם שאלות), לראות סרטון ולענות על שאלות תוך כדי ועוד	
סנגרם	עזר נוסף לביצוע משימות עם הפריטים המדמים מוגבלות	הרכבת צורות עם כיסוי עיניים - חניכה אחת עם כיסוי עיניים מרכיבה צורות, חניכה שרואה מסבירה לה איך להרכיב הרכבת צורות עם אזניות מרכיבה צורות כשחניכה ללא אזניות מחזיקה את הצורה אותה צריך להרכיב, ומסבירה מרחוק איך להרכיב	
כדור	עזר נוסף לביצוע משימות עם הפריטים המדמים מוגבלות. משמש למשחקי הכדור המוצעים		

משימות קבוצתיות שיכולות להתאים לכל הפריטים

- ✓ כל הקבוצה צריכה להעביר כדור מצד אחד של השטח לצד שני. בהתחלה המדריכה סופרת עד 5 וב-5 השניות הללו הקבוצה צריכה להתמקם ואסור לה לזוז. אז החניכים צריכים רק להתמסר וכך להביא את הכדור לצד השני
- ✓ להצליח להשאיר בלון כמה שיותר זמן באוויר. לאט לאט מוסיפים בלונים (ציוד נדרש שאינו בערכה: בלונים).
- ✓ למצוא כמה שיותר ציורים קטנים של חולצות תנועה מוחבאים ברחבי הקן/ המועדון/ הסניף (ציוד נדרש שאינו בערכה: ציורים של חולצות כחולות).
- ✓ להצליח להתמסר רק בהדיפות (בלי לתפוס את הכדור) כמה שיותר מסירות

פעולה לד'-ו'

כל הילדים רוצים את אותם דברים

מטרות:

1. החניכים יציפו את הדימויים שיש להם על ילדים עם מוגבלויות.
2. החניך יבינו שלמרות השוני, כל הילדים הם כמוהם – עם רצונות, חלומות, תחביבים, פחדים וכו'.
3. החניכים ירצו להיפגש עם חניכים עם מוגבלויות שמצטרפים לקן, למועדון או לסניף.

הכנה מקדימה לפעולה: בקשו מהחניכים להביא לפעולה תמונה שלהם, או הכינו מראש תמונות מודפסות של כל אחד מהחניכים.

למדריכ/ה: לפעמים כאשר אנחנו פוגשים אנשים שהם שונים מאתנו אנחנו חווים ריחוק וחוסר רצון להתקרב. בפעולה חניכים יציפו את הדימויים שלהם על ילדים עם מוגבלות ויבינו כי אין באמת הבדל בין ילד לילד, ושליד עם מוגבלות נוספת מוגבלות של מרכיב מסוים בחייו על היותו ילד, לא יותר. לכולנו יש חלומות, ורצונות, ודברים שאנחנו אוהבים, דברים שאנחנו טובים בהם וכאלה שאנחנו פחות טובים בהם.

בסיום הפעולה נעלה את הנושא שיש ילדים עם מוגבלות במושב/ בקיבוץ/ ביישוב שלנו ואנחנו רוצים שהם גם יהיו חלק מהפעילות.

שימו לב, ייתכן שתהיה התנגדות בקרב החניכים, והם יתנהגו ויתבטאו בזלזול או פחד או קושי, צריך לתת לזה מקום, אך גם להתמודד בנחישות על המסר של הפעולה – שכל הילדים שווים – גם אם יש להם מוגבלות.

מהלך הפעולה:

1. משחק פתיחה

2. **שמים תמונות של ילדי הקבוצה ומתחתם כרטיסיות עם תכונות/העדפות שונות.** כל חניך ממלא על מישהו אחר בקבוצה. בסוף שמים יחד במרכז ונותנים רגע להסתובב בין הדפים. תנו לחניכים משימות:

- למצוא שני ילדים שלא דומים בכלום.
- למצוא תכונה או העדפה שמופיעה אצל יותר מ-5 חניכים.
- (ניתן להמציא עוד משימות דומות).

3. דיון:

- אילו דברים דומים יש ביניכם? (מספיק ששתי חניכות אוהבות משהו מסוים כדי לתת דוגמאות)
- מה הדברים השונים? תנו דוגמאות
- איך אתם מרגישים לגבי הדברים ששונים ביניכם? (מציק? מעניין?)
- יש לדעתכם ילדים שהם דומים לגמרי?

4. **אמרו:** אנחנו שונים אחד מהשנייה והשונות יכולה להיות לפעמים מציקה אבל היא גם מה שמעניין ומיוחד במפגש שלנו אחד עם השנייה בקבוצה. עכשיו ניקח את המפגש עם השונה לנושא נוסף שהוא "ילדים עם מוגבלות".

- מה זה אומר "ילד עם מוגבלות"? (יכול להיות שהם יכירו יותר את ההמשגה "ילד עם צרכים מיוחדים")
- מכירים מישהו עם מוגבלות בסביבה שלכם? ספרו קצת. אתם יודעים מה הם אוהבים לעשות?

5. מחלקים את החניכים לקבוצות:

- כל קבוצה מקבלת תמונה של ילדה עם מוגבלות ותמונה של ילדה טיפוסית.
- **אמרו** לחניכים שעליהם לזכות בכמה שיותר תכונות ממך ואז להחליט אלו תכונות והעדפות לשייך לאיזה ילדה. (אפשר לשייך את אותה התכונה לשני הילדים)
- **ערכו משימות ותחרויות בין הקבוצות.** קבוצה שתנצח תבחר תכונה או העדפה מתוך שלוש אופציות שתתני לה, ואותה תצטרך לשייך. (יכול להיות גם משחקים מהירים)

למדריכה: בשלב זה חשוב לשים לב לוויכוחים בין החניכים על מה לשייך לאיזו ילדה. מטרת המתודה היא להראות שגם ילדים עם מוגבלות רוצים, אוהבים, לא אוהבים דברים דומים. וכמו שבקבוצה לא כולם אהבו או רצו אותו הדבר, או לא לכולם היו תכונות דומות, - ככה גם לילדים עם מוגבלות. ככה זה בעצם בין כל בני האדם.

6. דיון:

- לפי מה בחרתם לשים את התכונות לילדים? (תשאלו על דברים ספציפיים - למשל: למה חשבנו שהילדה עם המוגבלות לא אוהבת כדורגל?)
- אלו דברים ילד עם מוגבלות אוהב שילדה בלי מוגבלות לא אוהבת?
- אלו דברים שניהם יכולים לאהוב?

למדריכה: ילד עם מוגבלות הוא ילד שיש לו מגבלה/קושי בתפקוד באיזשהו תחום בחיים. לדוגמא: לא יכול ללכת, קשה לו לשמוע. קשה לו להבין התנהגויות חברתיות.

כדאי לעזור לחניכים דרך דוגמאות לאנשים עם מוגבלות שהם מכירים. יכול להיות שלחניכים יש דימוי שכל ילדה עם מוגבלות הוא אותו דבר, ואולי גם דימוי שלילי על מי הם (מסכנים, מפחידים, מזרחים ועוד). המטרה היא להבין שכל ילד הוא שונה, גם עם מוגבלות וגם ללא מוגבלות. הרבה מהדימויים וההכללות שיש לנו נובעות מחוסר מפגש משמעותי. כשמכירים ונפגשים, לומדים להכיר יותר לעומק והדימויים משתנים. חזאת בעצם מטרת הפעולה 😊

סיכום

לפעמים אנחנו יכולים לחשוב שילד עם מוגבלות ממש שונה מאתנו, אבל בעצם זה לא נכון. ילד עם מוגבלות הוא כמוכם, פשוט יש לו קושי או מגבלה בתחום מסוים שאין לכם. יכול להיות שהוא אוהב דברים שונים, אבל זה כמו שיש שוני ביננו. מה שחשוב הוא שנבחר להיפגש יחד בקן, במועדון או בסניף, להכיר אחד את השנייה ולדאוג שאצלנו יש באמת מקום לכולם.

בתנועה יש חניכים עם מוגבלות שמשתלבים בקבוצות ייחודיות של ילדים עם מוגבלות, ויש חניכים עם מוגבלות שמשתלבים בקבוצות כמו שלנו. שני אופני ההשתלבות דורשים מאיתנו להיות רגישים יותר, פתוחים יותר, ולרצות להיות מדריכים או חברי קבוצה משמעותיים.

עלה והגשם

מסרים לחניכים לקראת מפגש עם חניכים עם מוגבלות

1. ילדים יכולים להיוולד נכים או להפוך לנכים כתוצאה מתאונה או מחלה. אי אפשר "להידיבק" בנכות מילד אחר.
2. אין שני ילדים זהים זה לזה - וישנם הבדלים מסוימים שבולטים יותר מאחרים. כל ילד מורכב מהרבה מאוד מאפיינים נוספים: תכונות, חולשות וחזקות. מוגבלות/נכות היא רק מאפיין אחד.
3. ילדים עם מוגבלויות דומים לכל הילדים ברצון שלהם לרכוש חברים, לקבל כבוד ולהרגיש חלק מהקבוצה.
4. רק משום שילד מסוים סובל מנכות פיסית (כשאיבר מסוים או מספר איברים בגופו אינם פועלים כשורה), אין זה מעיד בהכרח כי הוא סובל גם מנכות קוגניטיבית (חשיבה).
5. ילדים עם מוגבלויות יכולים לעשות הרבה מהדברים שעושים שאר הילדים, זה רק עשוי לקחת להם קצת יותר זמן. ייתכן והם יזדקקו לסיוע או לכלי עזר כדי להצליח בכך.

מי אני?

תמונה

תכונות:

דברים שאני אוהב/ת:

דברים שאני שונא/ת:

כרטיסיות:

תכונות:

רגועה

חברותית

שמחה

חרוץ/ה

עצבנית

חסרת מנוחה

עקשנית

מהירה

רצינית

ביישנית

מצחיקה

מסודרת

איטית

מפוזרת

עצלנית

לסדר את החדר

לטייל

לישון מאוחר

קיץ

לעזור לחברים

ללכת לסרט

לרקוד

לנגן

חורף

בית ספר

לקום בבוקר

לצייר

לשמוע נעה קירל

לראות טלוויזיה

כדורגל/כדורסל

מדורה

מרשמלו

אבוקדו

ללכת לים

כלב

חתול

דברים שאני אוהבת/ או שונאת/

תכונות:

מה היא אוהבת:

מה היא שונאת:

תכונות:

מה הוא אוהב:

מה הוא שונא:

פעילות לכלל החניכים בקן/ במועדון/ בסניף

חדרי חוויה

הדמיית חווית המוגבלות

מטרות

1. חוויית חוויות דומות לחוויות מוגבלויות שונות כניסיון להבין את אתגרי החיים ולהזדהות איתם
2. הבנה כי שדה המוגבלויות קיבץ אל תוכו מגוון מוגבלויות שונות בעלות מאפיינים, אתגרים והתמודדויות שונות.
3. הכרות עם תיאורי שלוש מוגבלויות שונות והבנה מעמיקה יותר חברתית וגופנית.
4. חינוך עקיף: למידה חווייתית ומשחקית, מתוך התנסות אישית.

למדריכה: חדרי החוויה הם אופן פעילות המתאים לפעילות והדרכה לכל החניכים. הם מתאימים לכל הגילאים ומספקים חוויה מיוחדת של התנסות או ניסיון להתקרב בחוויה לצורה שבה אדם עם מוגבלות חווה את הסביבה שלו.

ברור לנו ששום חדר חוויה לא יכול להעביר לנו את חווית האדם האחר במלואה אבל החוויה יכולה לפתוח לנו פתח קטן לחיים שאנחנו לא רגילים אליהם, ודרך ההזדהות להתקרב.

לאחר כל ביקור ופעילות בחדר נעשה עיבוד קבוצתי קצר המופיע בנספחים של הפעולה (בהם יש גם פירוט על איך מקימים כל חדר).

לאחר שנסיים את כל חדרי החוויה נעשה עיבוד כולל (ניתן גם לעשות במפגש הבא של הקבוצה) – העיבוד נכתב באופן כללי בגוף הפעולה, יש להתאים את רמת השיח לגיל החניכים.

חדרי החוויה מחולקים ל3 סוגי מוגבלויות:

1. כבודות ראייה/עיוורון

בחדר זה אנחנו נתנסה ב"חציית כביש", בניסיון לשלם עם שטרות ובהכנת פאנקייקים

2. מוגבלות פיזית

בחדר זה נתנסה בהתניידות בכיסאות גלגלים ובהכנת שקיות ריח עם כפפות מטבח שמדמות בעיה מוטורית בידיים

3. חדר הצפה חושית וקשיים בהבנה ופרשנות

בחדר זה אנו ננסה להבין מה חווה אדם שיש לו בעיות בויסות החושים שלו (לרוב אנשים עם אוטיזם) ע"י כך שננסה לעשות מטלות פשוטות ש"התבלבל" בהן משהו בזמן שיש אורות מרצדים ומחזיקה חזקה

בדפים הבאים יש את כל הנספחים, דפי העיבוד, דפי התצפיתנים (במידה ורוצים שיהיו תצפיתנים) ואת כל הציוד שאתם צריכים להכין.

חלוקת זמנים

כל חדר: 25 דק' חוויה + 5 דק' עיבוד ושיחה + 3 דק' מעבר לחדר הבא = 33 דק'

עיבוד של חוויות כלל החדרים - 20 דק'

סה"כ: 120 דקות

מהלך הפעילות

נעבור עם החניכים בשלושה חדרים. כל חדר מדמה חוויית מוגבלות אחרת. לפני כל חדר נגיד לחניכים איזו מוגבלות הוא מדמה. בכל חדר נמנה 2-3 חניכים להיות תצפיתנים. הם יקבלו דף תצפית ויצטרכו להבחין בהתנהגויות ובאמירות של החברים שלהם. בסוף כל חדר נעשה עיבוד קצרצר לחוויה, ובסוף המעבר בשלושת החדרים נעשה עיבוד לכל החוויה.

עלה והגשם

עזרים ונספחים

- נספח דף תצפית - 15 עותקים
- צ'ופר נחמד

חדר מוגבלות פיזית

- 10 זוגות כפפות מטבח
- 4 כסאות גלגלים (ניתן להשיג מסניפי "יד שרה" ביישוב תמורת פיקדון) – אם לא משיגים לא נורא, הפעילות מחזיקה גם בלי. ללא ספק יכול להוסיף וחוויה משמעותית.
- חומרים לשקיות ריח:
- 20 שקיות בד קטנות
- 2 חבילות מלח גס
- 2 קרם גוף
- צבע מאכל*3
- כדור
- 20 מפות של המושב/ הקיבוץ/ היישוב

חדר מוגבלות תקשורתית

(אוטיזם)

- בידורית
- מכשיר להשמיע ממנו מחיקה
- מחיקה רועשת
- מערכת תאורה מרצדת
- נספח א'- דף הוראות בלי רווח
- נספח ב'- פאזל * 2
- נספח ג'- דף הוראות בכמה שפות *2
- נספח ד'- כרטיסיות הוראות מבולבלות* 2
- נספח ה'- תרגילי מתמטיקה *2
- הקלטות של הוראות שונות בעיוותי קול שונים
- דפים לבנים- 20
- חבילת טושים

חדר עיוורון

- פלריגים/ ניילונים לכסות את הרצפה מהלכלוך
- 15 כיסויי עיניים
- בידורית עם חיבורים מתאימים
- מכשיר שישמיע קול מעבר חציה
- קטע סאונד של מעבר חציה בכביש
- הקלטה מוכנה עם מתכון לפנקייק
- 3 שולחנות מתקפלים
- 2 כבלים מאריכים
- כירה חשמלית
- 5 קערות
- 5 מטרפות
- מחבת
- כפיות
- כוסות
- חומרים לפנקייקים
- שטרות מונופול 4 שטרות 50 ו-4 שטרות 20
- טוליפ
- כרטיסיות עם משחקים
- בריסטולים 10-4A
- דפי תצפית
- עטים

חדר עיוורון

הכנת החדר:

החדר מוחשך, אבל עדיין מואר קצת כדי שהתצפיתנים והמדריכים יוכלו להנחות את החניכים ולעזור להם בעת הצורך. אם קורה בערב- להביא פנסים לתאורה חלשה.
החדר מסודר בצורת ח' של שולחנות, עליהם כלי בישול. רחוק מהחניכים, בפינה- כירה חשמלית.
כל החניכים מקבלים כיסויים עיניים בטרם הכניסה לחדר.

- רוב הסיכויים שהבלילה לא תצא הכי טוב ואפשר להחליט מראש שלא מכינים באמת את הפנקייקים.

מהלך הפעילות בחדר

1. בטרם הכניסה החניכים עומדים בטור. ברקע בידורית משמיעה רעשי רחוב: מכוניות חולפות, צפצופי מכוניות, רחשי אנשים. החניכים צריכים להחליט מתי בטוח והם יכולים לעבור את הכביש. קובץ להשמיע- <https://www.youtube.com/watch?v=s3BzHO0mT5s>
2. החניכים צריכים להסתדר מסביב לשולחנות. על כל שולחן כמעט כל המצרכים להכנת פנקייק. הם צריכים למצוא מתכון להכנת פנקייק. כמובן שהם לא יצליחו. ואז ניתן נשלח להם הקלטה בוואטסאפ של הקראה של המתכון. (חשוב להקליט מראש)
3. לכל שולחן יהיה חסר מרכיב אחד לפנקייק, ואותו הם יוכלו לקנות מהמדריכים ב-20 ש"ח. בשביל זה יצטרכו להבין איזה מהשטרות הוא שטר 50 ואיזה 20...
4. כאשר יחליטו שהבלילה שלהם מוכנה להכנה, ימשיכו למשימה הבאה.
5. בזמן שהפנקייקים מתמכנים ע"י אחד המדריכים (אם הצליחו להכין בלילה ראוויה), ניתן לחניכים משימה נוספת- למיין כרטיסיות עליהם כתוב בולט משחקים (כותבים על כרטיסיות עם טוליפ). עליהם למיין למשחקים שאפשר לשחק עם עיוורים ומשחקים שלא. המשחקים: ארנבת שחורה, כלב עצם, לינגו, ווייט פיפר, כדורגל, זמזומים, הרוח נושבת לכיוון כל מי ש... חם קר שירים, תו השעה.

הנחיית שמירת חיים: כל עבודת טיגון הפנקייקים (במידה ובכלל תגיעו לזה כי בדרך העיסה של הפנקייק לא ראוייה למאכל) תעשה בחדר אחר, מואר, ע"י מדריך שלישי או עוזר מדריך.

סיכום ועיבוד

- מה היו הדברים שהיו לכם הכי קשים?
- מה הבנתם על החוויה של להיות עיוור?
- מה הפתיע אתכם שהצלחתם?
- מה הפתיע אתכם שלא הצלחתם?
- נסו לתאר אלו רגשות ותחושות עלו בכם בתוך החוויה
- לתצפיתנים- מה היו התגובות של החברים שלכם לפעולות שנדרשו לעשות?

חדר מוגבלות פיזית

הכנת החדר:

בחדר שולחן וכסאות, עליהם חומרים להכנת שקיות ריח

מהלך הפעילות בחדר

נחלק את הקבוצה לשתי קבוצות. כל קבוצה תקיים פעילות ראשונה ב-20 הדקות הראשונות, ולאחר 20 דקות נחליף לפעילות השנייה

1. חצי פעילות פנים- פעילויות עם כפפות:

- הכנת שקיות ריח <https://www.youtube.com/watch?v=E5qYbzy3Qn0>
- 21 כשמישהו באמצע- עד שהחניכים שהיו עם כסאות הגלגלים מגיעים

2. חצי פעילות חוץ- פעילות בכסא גלגלים:

- תני לחניכים מפה, עליה מסומנים המקומות אליהם עליהם להגיע ברחבי השכונה.
- תוך כדי ניתן להם משימות יומיומיות: להדליק אור, להרים משהו שנפל מהרצפה
- החליפי מדי פעם בין התצפיתנים לחניכים על כסאות הגלגלים

סיכום ועיבוד

- מה היו הדברים שהיו לכם הכי קשים?
- מה הבנתם על החוויה של להיות מוגבל פיזית?
- מה הפתיע אתכם שהצלחתם?
- מה הפתיע אתכם שלא הצלחתם?
- נסו לתאר אלו רגשות ותחושות עלו בכם בתוך החוויה
- לתצפיתנים- מה היו התגובות של החברים שלכם לפעולות שנדרשו לעשות?

חדר מוגבלות שכלית ותקשורתית

הכנת החדר:

בחדר מוחשך מערכת תאורה מרצדת, ובידורית שעושה רעש חזק מאד וחדות.

מהלך הפעילות

1. לפני הכניסה לחדר נסביר לחניכים שאנחנו נכנסים לחדר שמדמה לקות קוגניטיבית. כלומר- היא לא נראית לפעמים כשמסתכלים על הבנאדם שיש לו אותה, אלא מתרחשת במוח שלנו. החדר מדמה לקות תקשורתית. כלומר- איך מרגיש אדם על הקשת האוטיסטית, אשר חווה מתקפת על החושים, דבר היוצר חוויה בעוצמות אחרות ממה שרובנו חווים, ומבינים תקשורת אנושית באופן שונה, מה שגורם להם לחוות את העולם אחרת, ולהתכנס בתוך עצמם. הסבירי לחניכים שזהו הסבר על קצה המזלג זה לא מעביר את המגבלה באופן שלם.

2. משחק משימות בחדר:

- **הוראות עם הרבה מלל צמוד בלי רווח** - נותנים לחניכים דף שמספר את מהלך הפעילות הקרובה (נספח א'). הוא מתאר שחתיכות פאזל (נספח ב') מוחבאות בחדר, ואם ירכיבו אותו יגלו את המשימה הבאה שלהם. בדף ההוראות כתוב איפה כדאי להם לחפש.
- **שפות משתנות ולא ברורות** (נספח ג') - המשימה - למצוא שישה שירים עם כלי בית או רהיטים, שלושה באנגלית ושלושה בעברית.
- **הוראות מוקלטות בעיוות קול (צריך להכין מראש)** - החניכים צריכים להסתדר כל פעם בסדר אחר, לפי ההוראה המושמעת
  - לפי השנה בה הצטרפו לתנועה
  - לפי גוונים של הצבע האהוב עליהם
  - לפי השנה בה קורה המפעל האהוב עליהם בתנועה
  - ניתן להוסיף עוד
- **הוראות בכרטיסיות מבולבלות בסדר, ומבולבלות בכתב שכתוב בהן** - החניכים מקבלים כרטיסיות שמתארות את שלבי המשימה הנדרשת מהם (נספח ד').
  - בקשו- וקבש
  - את- תא
  - תרגילי- גתירלי
  - המתמטיקה-
  - מקיהתמהט
  - מהמדריכים-
  - רכהמימידמ
  - ופתרו - תרופו
  - לפחות- חלופת
  - ארבעה-
  - באערה
  - מהם- הממ
  - בארבע- אברבע
  - דקות- קתוד

3. אם נשאר זמן- הדגמת חוסר ההבנה התקשורתית:

- מביאים לכל אחד מהחניכים דף לבן. בוחרים חניך שיושב עם הגב לחניכים ומתחיל להנחות אותם מה לצייר על הדף:
  - עליכם לצייר מלבן גדול
  - עליכם לצייר מעל המלבן משולש קטן יותר
  - עליכם לצייר באחד צדדי המשולש מלבן קטן
  - עליכם לצייר על המלבן שלושה ריבועים
  - בתוך אחד הריבועים לצייר עיגול קטן
- לבסוף כל אחד מהם צריך להראות את הציור שיצא לו, כנראה שכל הציורים יהיו מעט שונים אחד מהשני.
- **אמרי:** אה... לא יצא לכם בית?
ניסינו פה להמחיש את חוסר התקשורת שחווים חניכים עם לקות תקשורת. הם מבינים הוראות ומילים כמו שהן. ולא נותנים להם הקשרים נוספים, חברתיים או דו משמעיים. גם המידע שהם נותנים יכול להיות מועט ופרקטי. לדוג': הם לא ירחיבו כיצד נראה המלבן, איפה בדיוק הוא צריך להיות. אלא הם יגידו מה שהם רואים, בלי להבין איך לעזור לאחרים להבין אותם.

סיכום ועיבוד

- מה היו הדברים שהיו לכם הכי קשים?
- מה הבנתם על החוויה של להיות מוגבלת קוגניטיבית?
- מה הפתיע אתכם שהצלחתם?
- מה הפתיע אתכם שלא הצלחתם?
- נסו לתאר אלו רגשות ותחושות עלו בכם בתוך החוויה
- לתצפיתנים- מה היו התגובות של החברים שלכם לפעולות שנדרשו לעשות?

שיחת סיכום ועיבוד לכלל החדרים

למדריכה: את שיחת העיבוד לחדרים נחלק לשני חלקים. בחלק הראשון נתמקד בחוויית המוגבלות וחוסר העצמאות. בעיבוד התובנות של החניכים מהמשימות שהיה להם קשה לבצע, הצורה שבה זה השפיע על ההתנהגות שלהם ועל היחס שלהם לאנשים אחרים. בחלק השני ננסה לייחד את החוויות השונות בכל חדר, ושל כל אחד מהם, ונבין שהחוויות מהמוגבלות שונה מאדם לאדם

עברי עם המדריכים על המתודות והפעילויות שעברתם בחדרים (נספח א')

חלק א' - עיבוד חוויית המוגבלות והזדהות עם אתגריה

- מתי הרגשתם שאתם מצליחים במשימות?
- מתי הרגשתם שהכי קשה לכם?
- היו דברים שהרגשתם שהיו יכולים להיות קשים גם לכם בחיים שלכם, גם אם לא הייתם מוגבלים? (נגיד, מי שקשה לו גם ככה לבשל, או לפתור תרגילים במתמטיקה)
- מתי ביקשתם עזרה?
- מתי לא רציתם לבקש עזרה? איך זה מרגיש לא לחשוש לבקש עזרה?
- איך זה היה לצפות בחברים שלכם מתקשים?
  - מה ראיתם על איך הם התנהגו? מה אמרו?
  - איך אתם הרגשתם כלפי המוגבלות שלהם לבצע את המשימות

חלק ב' - כל מוגבלות היא ייחודית

- מה היה שונה בחוויות בין החדרים השונים?
- מה היה שונה בצורה שבה כל אחד מכם התמודד עם הקשיים (אפשר לבקש מתצפיתנים להגיד במה הם הבחינו לגבי התגובות השונות)?
- מה אתם מבינים מזה על החוויות השונות של אנשים עם מוגבלויות שונות?
- אילו דברים חדשים הבנתם או הרגשתם על החוויה של אנשים עם מוגבלות?
- יש דברים שהבנתם לגבי איך רצוי או צריך להתייחס לאנשים עם מוגבלות?

סיכום:

עברנו עכשיו בשלושה חדרים שניסו לדמות חוויות של אנשים עם מוגבלויות שונות. ראינו שכל חוויית מוגבלות היא שונה, והיא גם שונה מאדם לאדם. חשוב לזכור - אמנם זה היה ניסיון להמחיש ולהדגים, אבל לא נוכל באמת לחשוב או להרגיש במקום אדם עם מוגבלות, וכל חוויית חיים היא ייחודית. לכן דבר משמעותי שטוב לעשות הוא לשאול או להתייעץ עם האדם עם המוגבלות - "האם אתה רוצה עזרה? במה?". שאלה שמייצגת את התפיסה שהמוגבלות ניתנת לשיחה, וגם בפן של סיוע, ובגבולות שהאדם עם המוגבלות מציב ומזמין.

עלה והגשם

דף תצפית לחדר חוויה מדמה מוגבלות

איך הם מתנהגים?

שימו לב להתנהגות של החברים שלכם, אילו סימני תסכול או חוסר אונים הם מביעים? האם המוגבלות משפיעה על איך שהם מתייחסים למי שמסביבם? האם הם מתנהגים שונה מהדרך שבה הייתם מצפים שיתנהגו? שונה מהדרך שבה שאדם טיפוסי היה מתנהג?

מה הם אומרים?

שימו לב למה שהחברים שלכם אומרים. כלפי עצמם, כלפי החוויה שהם חווים עכשיו, אמירות כלפי אנשים עם מוגבלות והחוויה שלהם

חווית העצמאות

מה הם מצליחים ומה הם לא מצליחים לעשות?

מתי הם מבקשים עזרה? וממי?

שימו לב לחברים עצמם

שימו לב אם יש חברים שמגיבים יותר טוב, או חברים שמגיבים יותר בקושי ותסכול. כתבו את התגובות השונות

נספח א'

משימה ראשונה

שלום וברוכים הבאים לחדר המדמה מוגבלות קוגניטיבית תקשורתית בחדר הזה. הנשחק משחק משימות שאם בסוף תצליחו למלא את כל המשימות שניתן לכם בזמן הקצוב תוכיחו שאתם מדריכים הכי טובים בתנועה ויש לקניש אתם מדריכים בהם כבוד גדול שבחרתם להדריך בהם אז ככה ברחבי החדר מוחבאות חתיכות של פאזל אתם הפאזל ותקראו מה שכתוב עליו תגלו מה המשימה הבאה שלכם החתיכות מוחבאות בפינה אחת של החדר מתחת לשלושה כסאות בחדר באחד מלוחות המודעות ובעוד פינה נסתרת אחת שיהיה לכם בהצלחה!

משימה ראשונה

שלום וברוכים הבאים לחדר המדמה מוגבלות קוגניטיבית תקשורתית. בחדר הזה נשחק משחק משימות שאם בסופו תצליחו למלא את כל המשימות שניתן לכם בזמן הקצוב תוכיחו שאתם המדריכים הכי טובים בתנועה ויש לקניש אתם מדריכים בהם כבוד גדול שבחרתם להדריך בהם. אז ככה ברחבי החדר מוחבאות חתיכות של פאזל אם תצליחו להרכיב את הפאזל ותקראו מה שכתוב עליו תגלו מה המשימה הבאה שלכם החתיכות מוחבאות בפינה אחת של החדר מתחת לשלושה כסאות בחדר באחד מלוחות המודעות ובעוד פינה נסתרת אחת שיהיה לכם בהצלחה!

נספח ג'

המשימה השלישית

המשימה הבאה שלכם היא מיוחדת, מחיקלית ומאתגרת. במידה. עליכם למצוא שלושה שירים באנגלית ושלושה שירים בעברית שמופיעים בהם כלי בית, ריהוט או חלקים בבית. שירו אותם יחד עם כל הקבוצה.

The third משימה

ה next משימה היא special, موسيقيا, Desafiante. במידה. עליכם to למצוא ثلاث song באנגלית ו ثلاث שירים in Hebrew, שמופיעים in them כלי בית, Furniture, או חלקים Inicio. שירו them ביחד. With כל הקבוצה.

נספח ב'

המשימה הבאה
היא...
שירים בשפות

נספח ה'

$$.1 \quad \frac{9x}{8x^2 - 50} - \frac{1}{x} = \frac{5}{5x - 2x^2}$$
$$.2 \quad \frac{3x}{x-1} - \frac{2x}{x+2} = \frac{3x-6}{x^2+x-2}$$

$$.3 \quad (x^2 - 5)^4 + 6(x^2 - 5)^2 - 7 = 0$$

פתרונות: 1. -10 2. -3 3. $\pm 2, \pm \sqrt{6}$

פעולה לז'-ח' הדרה או מקום

מטרות:

1. המדריכים יפגשו את מרכיב ההדרה בחברה כלפי אנשים עם מוגבלות.
2. המדריכים יפגשו מרכיב זה גם בקן ובעצמם ויבחרו להתמודד איתו כמחנכים.
3. המדריכים יזהו את ההדרה שלהם ככלי לשינוי חברתי משמעותי בחיי החניכים, ביישוב ובחברה הישראלית.

למדריכ/ה: לפעמים כאשר אנחנו פוגשים אנשים שהם שונים מאתנו אנחנו חווים ריחוק וחוסר רצון להתקרב. הפעולה מדברת על כך שתחושות אלה לא נגמרות בתחושות בלבד, אלא יש להם גם ביטוי בהרחקה והדרה של אנשים עם מוגבלות בחברה הישראלית.

הפעולה עוברת דרך להבין מה זה "אדם רגיל", ומתוך כך מבינים שכולנו שונים אחד מהשני (ושזה בעצם חלק מהיופי), בסיום הפעולה נעלה את הנושא שיש ילדים עם מוגבלות ביישוב/שכונה שלנו ואנחנו רוצים שהם גם יהיו חלק מהקן. ממשיכים דרך שיר על ילדה בשם "אמילי" שיוצאת מהקווים ומה זה עושה לנו ואיך אנחנו מגיבים לילדים כאלה. בסיום הפעולה נדבר דרך המושג "הדרה" ונבין ביחד שהיא מתקיימת בחברה, ונבחר להתמודד איתה בפעילות בתנועה.

שימו לב, ייתכן שתהיה התנגדות בקרב החניכים, והם יתנהגו ויתבטאו בזלזול או פחד או קושי, צריך לתת לזה מקום, אך גם להתמודד בנחישות על המסר של הפעולה – שכל הילדים שווים – גם אם יש להם מוגבלות.

מהלך הישיבה

1. משחק פתיחה

2. **חלקו** את הקבוצה ל-2-4 קבוצות. תני לכל קבוצה דף 3A וצבעים- על כל קבוצה לצייר את הבנאדם הכי "רגיל" ו"ממוצע" שהם יכולים. הנחי אותם להתייחס למראה, ללבוש, למשפחה, לעבודה, לתחביבים, למקום המגורים, לגוף, למצב הכלכלי וכו'

3. לאחר שהקבוצות סיימו, קחו את הדפים ותלו אותם על הקיר אחד ליד השני. תנו לכל קבוצה להציג בקצרה את האיש ה"רגיל" שלה.

למדריכה: כנראה הקבוצות יציירו מאפיינים יחסית דומים- אנשים לבנים, זכרים, חזים וכו' (כנראה). מטרת המתודה היא לשקף את קיומה של דמות אדם "רגיל", ושבדרך תרבות נתונה, הדמות היא יחסית אחידה.

4. **שאלו:** אילו מאפיינים דומים יש בין הקבוצות? איך אתם מסבירים את זה? איפה צויר משהו שונה? למה זה דבר שנחשב שונה/חריג? מה לא ציירנו כאן?

5. **חלקו** פתק לכל חניך. על כל חניך לכתוב לעצמו (הם לא יתבקשו לשתף) במה הוא שונה מדמות האדם ה"רגיל" שהצטיירה מולם.

6. **פרסו** על הרצפה ציר זמן בין 0 ל-15. כל חניך כותב על פתקים 1-3 רגעים בהם הוא הבין שהוא לא "רגיל" (יכולה להיות חוויה שלילית או חיובית). מניחים את הפתקים על הציר לפי הגיל שבו הרגע הזה קרה

למדריכ/ה: הציר עם הגילאים הוא בעיקר כדי שיהיה אפשר למקם את החוויות, זהו לא העניין העיקרי. כמו כן, להמחיש שאלו חוויות שמתחילות בגיל מאוד צעיר אצל רב האנשים.

7. **דיון:**

- ✓ שתפו בכמה סיפורים
- ✓ איך אדם מבין שהוא לא "רגיל"? מה בעצם הוא מבין?
- ✓ תארו את החוויה. איך מרגישים ברגע כזה?
- ✓ מתי זה נחמד? מתי אתם מעדיפים שלא?
- ✓ יש משהו שמשפיע על איך נרגיש ביחס לתחושה של להיות "לא רגיל"?

8. **שמיעה מלווה בקריאה של השיר "לצאת מהקווים".**

- ✓ מה אתם חושבים על השיר?
- ✓ מה זה "לצאת מהקווים"? זה רק בציור?
- ✓ מה זה אומר לצאת מהקווים בחברה שלנו?
- ✓ למה יש מורים שלא אוהבים ילדים שיוצאים מהקווים?
- ✓ (יש לנו מקרים כאלו בקו/ במועדון/ בסניף? שאנחנו לא אוהבים חניכים שיוצאים מהקווים?)
- ✓ למה ילדים חושבים שמי שיוצא מהקווים מחר?
- ✓ מה אמלי עושה אחרי שהיא מקבלת את התגובות של החברים והמורים?
- ✓ אם מה שאמלי רצתה זה לצאת מהקווים, מה הבעיה בזה בעצם?
- ✓ למה השיר מסתיים במילים "ככה בדיוק אמלי רוצה!"?
- ✓ מה המסר בזה לכולנו?

9. **אמור:** אמלי היא עולם ומלואו, והיא רוצה דברים שחלקם נראים לאחרים מוזר. אז הם- המורים, המחנכים, או החניכים מרחיקים אותה, מסמנים אותה. אמלי מחליטה להתרחק מהם. הרבה פעמים זה נראה שמישהו מתרחק, אבל בעצם, הוא מתרחק מאנשים או ממישהו שלא עושה לא מקום, ולכן חוסר הנעימות הזאת גורמת להתרחקות. למעשה החברה יותר הרחיקה מאשר ה"אחר" מתרחק "מיחמתו".

10. קוראים את ההגדרה ל"הדרה"

הדרה היא הוצאה מהכלל, הרחקה, איסור ומניעה.

נהוג להשתמש במונח "הדרה" כדי לציין מבנה חברתי או תכנוני - פיזי אי-שוויוני המוציא מהכלל חברים בקבוצות מסוימות שבתוכן, ולכן אחראי באופן ישיר ועקיף למיקומם בשולי המערך החברתי, לתחושת הקיפוח שלהם ביחסן אליו, ולחוסר יכולתם להשתלב ולקחת בו חלק.

11. דיון סיכום

- ✓ מה גורר אותנו לסמן את ה"שונה"?
- ✓ מה גורם לנו להדיר את השונה? להרחיק אותו מאיתנו?
- ✓ איך הייתם רוצים שנתייחס אחד לשני בקן? איך ניתן מקום לשונות של כולם?

סיכום

אפשר להדיר כל אחד. כנראה שהיום, בחברה שלנו, יש אנשים שפחות מקובל להחשיב אותם בחברה שלנו ולקבל אותם, הם משהו אחר, הם יוצאים מהקווים. אבל למעשה הם אנשים עם עולם שלם, מחשבות, רצונות, רגשות וחלומות – בדיוק כמו כולנו.
לפעילות בתנועה יש יעוד, להיות חברה שפתוחה לכל הנוער במושב/ בקיבוץ/ יישוב ולהיות חברה טובה, מקום שילדים ובני נוער שמחים ומאושרים בו, יוצרים חברויות ומתפתחים – זה ההיפך מהדרה!
אנחנו צריכים לדאוג שבקן, במועדון ובסניף שלנו יהיה מקום לכולם- לקבל ולהכיל את השוניות שלנו ושל כל שאר החניכים והמדריכים.

עלה והגשם

לצאת מהקווים / ענן על המקל

יש ילדים מצחיקים

ויש עצובים

יש טובים ויש שובבים

אמלי היא מן ילדה שיוצאת מן הקווים

כשכל הילדים מציירים וצובעים

אמלי תמיד יוצאת מהקווים

כל הילדים עומדים בשורה מסודרת ואמלי תמיד בצורה אחרת

יש מורים שלא אוהבים ילדים שיוצאים מהקווים

יש ילדים שחושבים שאמלי קצת מזרה

אז יום אחד היא יצאה מהקווים ולא חזרה

"איפה אמלי?" שאלה המורה

הילדים לא ידעו

ועד היום הם לא יודעים שאמלי מטיילת בארץ הצבעים

שם אין קווים ואין גבולות ואף אחד לא שואל אותה שאלות

"למה השמיים ירוקים?"

"למה השמש נראית כמו קציצה?"

כי ככה בדיוק אמלי רוצה !

לינק ליוטיוב: <https://youtu.be/UYKOFH-yOhU>

ערב חברתי לגיל תיכון

תודה על השאלה

מטרות

1. פתיחת השיח בגיל תיכון על אנשים עם מוגבלות כפתיחה לנושא לחודש הקרוב.
2. להכיר את הנושא ולהתמודד על הפחתת סטיגמות ודעות קדומות.
3. הפגת מבוכה מהנושא בקרב חברי הגיל תיכון ובחירה לגעת בנושא המוגבלות כמדריכים וכקן, כמועדון וסניף שרוצה לעשות שינוי חברתי.

למדריכ/ה: זהו ערב חברתי המתאים לגיל תיכון. בערב החניכים פוגשים סיפורים אישיים של אנשים עם מוגבלות כפי שהם חווים את המציאות, הרעיון הוא לשמוע ולראות את האנשים עם המוגבלות, להוריד את החסמים ולעיתים גם החששות, ולהגיד ביחד מה המקום של הקן, המועדון והסניף ביחס להשתלבותם בחברה. יש להיערך לוגיסטית לערב זה עם מקרן (ברקו). הערב הינו חוויתי ותפקידו לתת במה לנושא, כמו גם לשאול במשותף: מה התפקיד של התנועה ביחס להכלה והשתלבות של נוער עם מוגבלות בו.

מהלך הערב

1. מתכנסים יחד ומסבירים על מהלך הערב: בערב נצפה ביחד בפרק מתוך "סליחה על השאלה", מתוך הסרטון נדבר על הדברים שהוא מציף ונשאל על התפקיד של הפעילות בתנועה ביחס לתכנים שנראה.
2. הקרנה וצפייה חברתית ב"סליחה על השאלה"
אופציה א': מקרינים מספר סרטונים של "סליחה על השאלה" במקביל בקן, במועדון ובסניף (כל אחד הולך למה שמעניין אותו).
אופציה ב': מקרינים סרטון אחד של סליחה על השאלה שעוסק באנשים עם מוגבלות
סרטונים רלוונטים:
  - סליחה על השאלה – אוטיזם.
  - סליחה על השאלה - נמוכי קומה.
  - סליחה על השאלה - אנשים עם עוורון.
  - סליחה על השאלה- אנשים שמתניידים בכסאות גלגלים.
  - סליחה על השאלה בערבית - אנשים עם עוורון.
3. לאחר ההקרנה חוזרים למעגל/בקבוצות בסגנון קפה שיחה, עם כרטיסיות על השולחן (חשוב שיהיו מסודרות ושיעלו לפי הסדר שמוצג – כי שאלה מתבססת על שאלה שקודמת לה):
  - מה הפתיע אותי בסרטון?
  - איזה סטיגמות היו לי על האנשים האלה לפני שראיתי את הסרטון הזה?
  - איזו שאלה אני הייתי רוצה לשאול אם הייתי יכולה?
  - האם האנשים מהסרטון (כשהם היו ילדים/בני נוער) יכלו להיות חניכים שלנו?
  - עם אילו קשיים הם היו נתקלים?
  - מה השינויים שהיינו צריכים לעשות כדי להיות קן/ מועדון/ סניף שמכיל אותם?

- האם זה חשוב שהקון, המועדון, הסניף יכיל את כלל האנשים?

4. המד"ב אוספת את כל המשתתפים ומספרת על פתיחת חודש שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות- השתלבות והכלה בבני המושבים. בחודש זה אנו נעבור פעולות, נדריך את חניכינו ונצא לפעולה בקהילה ביחס לנושא. כמו שהבנתם מהסרטונים ומהשיחה, זהו נושא לא בהכרח מוכר. אנחנו צריכים לגשת אליו מתוך תפישה של שוויון ורגישות, ומתוך ההבנה שהדברים שאנחנו נבחר לעשות ביחס לנושא זה יכול לשנות את אופי הפעילות ואת חייהם של ילדים ובני נוער ביישוב. בהצלחה לכולנו!

עלה והגשם

פעולה לגיל תיכון

שוויון ערך האדם מול "צרכים מיוחדים"

מטרות

1. הבנה כי אנשים עם מוגבלויות הם בני אדם עם צרכים ורצונות אנושיים כמו כל אדם.
2. הבנה כי השפה והמושגים בהם אנו משתמשים מעצבים את התפיסה והמעשים שלנו.
3. בירור ההשפעה של ההמשגות הקיימות על התפיסה והמפגש שלנו עם אנשים עם מוגבלויות.
4. הבנה כי המושג "צרכים מיוחדים" יכול להרחיק אותנו מאנשים עם מוגבלויות ולהפוך אותם לפחות אנושיים, ושעל מנת לשנות זאת יש צורך לבחור להתחנך מחדש - בשפה ובמפגש.

הציונל

- שינוי מושגי מודע יכול להשפיע על התפיסות ובעקבות כך גם על המעשים שלנו.
- בירור כיצד המושגים השונים ביחס לאנשים עם מוגבלויות משפיעים על התפיסות והמעשים שלנו.
- ביקורת המושג צרכים מיוחדים והבנה כי לכולנו אותם צרכים אנושיים.
- הכרות עם ההמשגה התנועתית והמציאות שהיא מכוונת אליה.

עזרים ונספחים:

- סרטון של מירב מיכאלי ודרך להקרין
- פלקטים לדיאגרמת גשם (נספחי א')
- מדבקות צבעוניות
- פירמידת מאסלו (נספח ב')
- המשגות תנועתיות (נספח ג')

למדריכ/ה: בירור היחס שלנו לאנשים עם מוגבלות דרך בחינת השפה והמושגים שאנחנו משתמשים בהם ואיך הם משפיעים על מה שאנחנו עושים וחושבים. בפעולה נבחן את המושג "צרכים מיוחדים". נבין ביחד מה מחבר בו ומה מרחיק. נדבר על זה שלכל בני האדם יש את אותם הצרכים במזון, ביטחון, אהבה, שייכות ומימוש עצמי. ביחד ננסה להבין איך מתוך תפיסה זו צריך להתייחס אל אנשים עם מוגבלות ונכיר את ההמשגה כפי שפותחה במחלקת הכלה והשתלבות של ילדים ונוער עם מוגבלות בתנועה.

מהלך הפעולה:

חלק א' - פתיחה

1. **משחק פתיחה:** משחק מערכת הפעילות להשתלבות בקן/ במועדון/ בסניף.

2. **רואים סרטון קצר על שפה ומגדר** – "אז למה אני מדברת בלשון נקבה" - מרב מיכאלי -
<https://www.youtube.com/watch?v=Qc45XX37s8c>

3. שיחה:

- מה הסיבה להתעקשות של מרב מיכאלי לדבר בלשון נקבה ("אנחנו רוצות")? למה היא מתכוונת שהיא אומרת שבשפה העברית "אני מחוקה"?
- על מה היא מנסה להשפיע?
- למה זה משנה באילו מילים אנחנו משתמשים? איך זה משפיע?
- מה הקשר בין השפה והמושגים למעשים שלנו?

למדריכה: מיקוד המתודה הוא הצפת הקשר שבין המילים שלנו לבין התפיסה והמעשים. יש להדגיש שהכוונה היא לא ליצירת שפה של "פוליטיקלי קורקט" אלא בחירה בשינוי מציאות ומתוך זה לבחור גם לשנות את השפה.

חשוב לא להיכנס לדיון עומק על היחס לנשים, גברים ומגדר בחברה, אלא רק להישאר בתחומי המתודה המדגישה את הקשר בין השפה לתרבות ולמעשים בתוך התרבות הזו.

חלק ב' - המשגות ותפיסות בחברה כיום

אמרו – עכשיו ננסה להבין מה המשמעות של המושגים שאנחנו משתמשות בהן ביחס לאנשים עם מוגבלויות:

4. **תולים על הקיר** או מניחים על הרצפה את **נספח א'** (4 דפי 3A עם המשגות שונות לאנשים עם מוגבלות). כל חניכה מקבלת עשר מדבקות **וצריכה לבחור איך לחלק אותן בין המשגות השונות**, לפי מה שנראה לה ההמשגה הכי טובה, כך שתיווצר דיאגרמת גשם. לאחר שכל הקבוצה שמה את המדבקות מתיישבים שוב במעגל ומסתכלים על החלוקה שנוצרה.

5. שיחה:

- מבקשים מכמה חניכות לספר איך חילקו את המדבקות שלהן ולמה הן בחרו בכל המשגה.
- מה לדעתכם ההמשגה הטובה ביותר? למה?
- מה הבעיות שאתם מזהים בחלק מההמשגות? בקשו להסביר איזו תפיסה ומציאות כל המשגה יוצרת.
- נתמקד רגע במושג שהכי נפוץ היום בחברה – "צרכים מיוחדים". מה המושג הזה אומר לכם? במה הצרכים מיוחדים או שונים?

למדריכ/ה: אין צורך להבין במדויק מה המשמעות של כל המשגה, אלו רק דוגמאות שונות למושגים בחברה. המרכז הוא להבין אלו דימויים ותפיסות המילים האלה יוצרות אצלנו. מתוך המושגים, צרכים מיוחדים הוא המושג הנפוץ ביותר כיום בהתייחסות לאנשים עם מוגבלויות. מצד אחד המושג יכול לקדם תפיסה שיש לשנות את היחס החברתי כלפי אנשים עם מוגבלויות, ליחס יותר ייחודי, מכיל ומבין. לעומת זאת המושג יכול ליצור ריחוק ואי הבנה, מכיוון שאם מדובר באדם עם צרכים מיוחדים אז הוא לחלוטין שונה מאתנו, ולא ניתן להבין מה הם הצרכים שלו, שאינם דומים כלל לאלו שלי- "האדם הרגיל". הדיון בחלק זה נועד רק להציף את הדימויים הקיימים ביחס לצרכים מיוחדים.

חלק ג' – לכולם יש את אותם צרכים

6. מסתכלים יחד על **נספח ב'** (פירמידת מאסלו).

במידת הצורך מסבירים בקצרה על תאוריית הצרכים של מאסלו – עפ"י תאוריה זו לכל בני האדם באשר הם יש אותם צרכים אנושיים – צרכים פיזיולוגיים, ביטחון פיזי, שייכות זהות ואהבה, כבוד והערכה, מימוש עצמי. עם זאת, זה לא אומר שאופן המימוש שלהם הוא זהה. הסדר של הפירמידה מתאר את סדר העדיפות של הצרכים האנושיים (אני קודם כל חייב אוכל ומים ואחר כך אני דואג לשייכות ואהבה). צורת הפירמידה מבטאת ביקורת על המציאות בכך שלא כולם זוכים לממש את כל הצרכים שלהם (לדוג' – אדם עני שצריך לדאוג בעיקר לקיום שלו לא פנוי לענות על הצורך שלו במימוש עצמי).

7. **דיון:**

- יש אנשים שלא צריכים את הצרכים האלה שמופיעים בפירמידה? למה?
- מה ההבדל לדעתכם בין התפיסה של "אנשים עם צרכים מיוחדים" לבין התפיסה של פירמידת הצרכים?
- איזה יחס יכול להיווצר לנו כלפי אנשים כאשר אנחנו מגדירים אותם כ"בעלי צרכים מיוחדים"? מה זה אומר עליהם? (הם לא לפי הפירמידה האנושית של הצרכים << הם פועלים אחרת << הם לא אנושיים)

למדריכה: הבסיס של תאוריית הצרכים של מאסלו הוא שוויון ערך האדם. תפיסה זו מתנגשת עם התפיסה של "צרכים מיוחדים" שממנה נוצר הדימוי שאנשים עם מוגבלויות שונים מאוד, וצרכיהם שונים. לעומת זאת אנחנו רוצים ליצור תפיסה בתנועה שלחניכים עם מוגבלות יש אותם צרכים ושלעיתים האופן שבו הם יענו עליהם יהיה שונה (כמו שהאופן שונה בין כל בני האדם). הכוונה אינה לבטל את השונות אך גם לא להפוך אותה לשוני מרחיק ובלתי מובן.

חלק ד' - סיכום

8. תולים את **נספח ג'** (ההמשגה התנועתית להכלה והשתלבות)

אמרו: אנחנו בחרנו בתנועה להשתמש במושגים: "ילדים ונוער עם מוגבלויות", ולקרוא לפעולת ההזמנה של החניכים לתנועה "השתלבות והכלה".

9. דיון:

- מה לדעתכן המשגה זו מבטאת? מה אתם מבינים ממנה?
- אלו עוד מושגים יכולים להתאים לערכי הליבה בתנועה בתחום הזה? (תנו לחניכים הזדמנות לחשוב גם הם על מושגים שיכולים להתאים. אם הם לא מצליחים לחשוב- לא נורא)

סיכום:

המושג הזה מנסה להדגיש שילדים ובני נוער עם מוגבלות הם קודם כל ילדים ובני נוער כמונו, אשר יש להם מוגבלות שלא בחרו בה. וגם – שיש להם מוגבלות, זה לא הדבר היחיד שמגביל אותם, הם יכולים להיות מוגבלים בדבר אחד ולהיות לא מוגבלים בדבר אחר. המושג השתלבות והכלה מתאר את הפעולה שאנחנו רוצים לעשות כדי שיהיה להם מקום אצלנו בפעילות, פעולה אקטיבית שלנו כדי שירגישו חלק. לבחירה במושגים האלה יש משמעות מקדמת רק במידה ונבחר גם בפועל להזמין חניכים עם מוגבלות לפעילות שלנו ולעשות להם מקום כמו לכל החניכים. אנחנו מזמינים אתכם להיות שותפים ליצירת הפעולה הזו בקן, במועדון ובסניף.

עלה והגשם

נספח א'

אנשים מוגבלים

נכים

אנשים עם מוגבלות

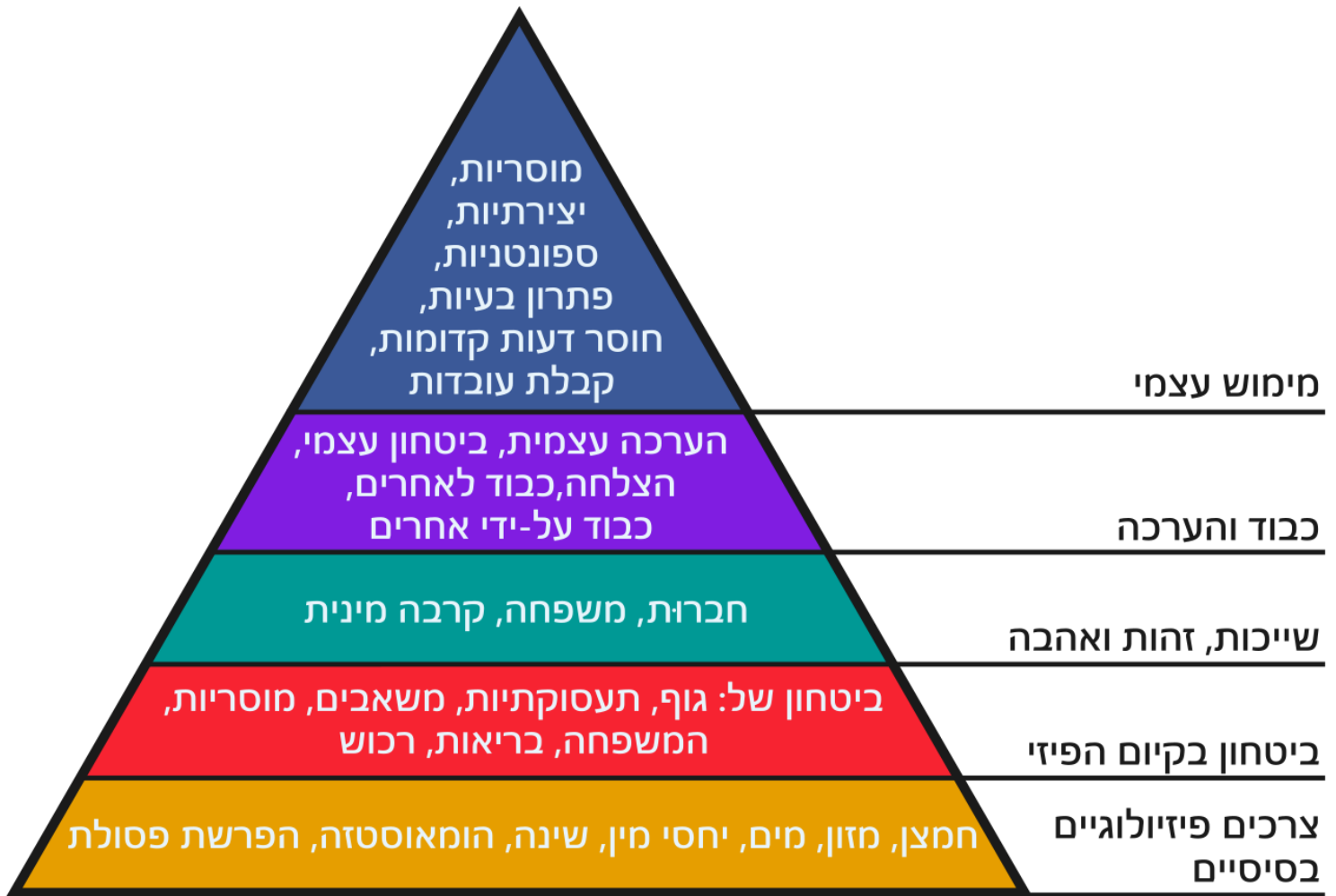
אנשים עם צרכים מיוחדים

נספח ב'

נספח ג'

הכלה והשתלבות של ילדים ונוער עם מוגבלות בבני המושבים

פעולה לגיל תיכון

מקום ההכלה וההשתלבות בקן, במועדון ובסניף

מטרות:

1. הצבת ההכלה וההשתלבות של החניכים בקן, במועדון ובסניף כמשימה של כולם.
2. הכרת המושג סביבה חברתית/אווירה מכילה ובחינת הקן/מועדון/סניף כמקום כזה.
3. מיקום הקן, המועדון, הסניף כאלטרנטיבה לחברה, ומחשבה על איך עושים את ההשתלבות בצורה טובה מתוך ההבנה שלחניכי הגיל תיכון יש תפקיד בהצלחת ההשתלבות.

למדריכ/ה: בפעולה זו נבחן את המקום של נוער עם מוגבלות מהמושב/ הקיבוץ/ היישוב בתנועה. נעשה זאת דרך שתי מתודות מרכזיות: בחינת המחשבות של מיקומים חברתיים וכתבה שמתארת הדרה וחשש מפעילות משותפת עם נוער עם מוגבלות.

מהלך הפעולה:

1. משחק פתיחה.

2. **אמרו:** שמעתם על הסקר שעשו שנה שעברה על יחס של אנשים לאנשים עם מוגבלויות בחברה? הנתון הוא ש-89% מההורים לא רוצים לשלוח את הילדים שלהם לחוגים (כולל תנועות נוער) שבהם משתתפים אנשים עם מוגבלויות.

3. **דיון:**

✓ מה אתם חושבים על הנתון הזה? הוא מייצג באמת את מה שקורה בחברה?

✓ יצא לכם להיתקל ביחס מפלה/לא טוב כלפי אנשים עם מוגבלויות?

✓ **מה היו התוצאות של הסקר אם היינו עושים את הסקר הזה כאן בקן, במועדון, בסניף?**

מה החניכים היו כותבים? מה אתם הייתם כותבים? מה ההורים של החניכים היו כותבים?

4. מראים את הנספח של הציורים. הציורים מתארים את מקום האנשים עם המוגבלויות שגרים איתנו במושב/ בקיבוץ/ ביישוב/לומדים עם החניכים בבי"ס ביחס לתנועה. ושואלים:

✓ מה מהציורים מתאר הכי טוב את המצב בקן, במועדון, בסניף שלנו לדעתכם?

✓ איזה ציור הייתם רוצים שיתאר את המצב בקן, במועדון, בסניף?

✓ יש חשיבות שיהיו חניכים עם מוגבלויות בקן, במועדון, בסניף? מה זה נותן לנו שיהיו לנו חניכים עם מוגבלויות?

5. **מבקשים** מהמדריכים לצייר את הקן/ המועדון/ הסניף הכי מכיל (לא בצורה של עיגולים אלא איך שהם רוצים)- איך הוא ייראה? מה יהיה בו?

6. החניכים מראים את מה שהם ציירו – המדריך כותב על הלוח עקרונות שעולים מתוך הציורים- אחרי שכולם מסיימים כותבים כותרת לכל העקרונות – "עקרונות לקן/ מועדון/ סניף מכיל – אווירה מכילה"

7. **דיון:**

✓ למה לדעתכם כתבתם את הכותרת הזאת? מה זה אומר להיות קן / מועדון/ סניף מכיל?

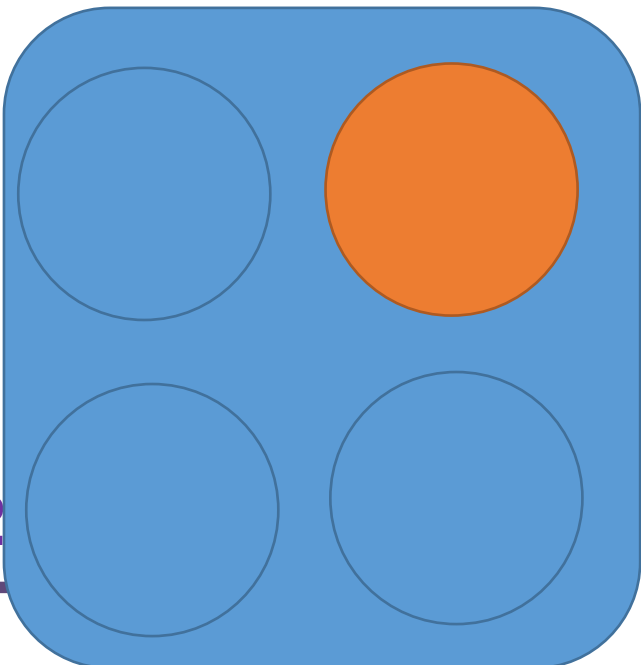
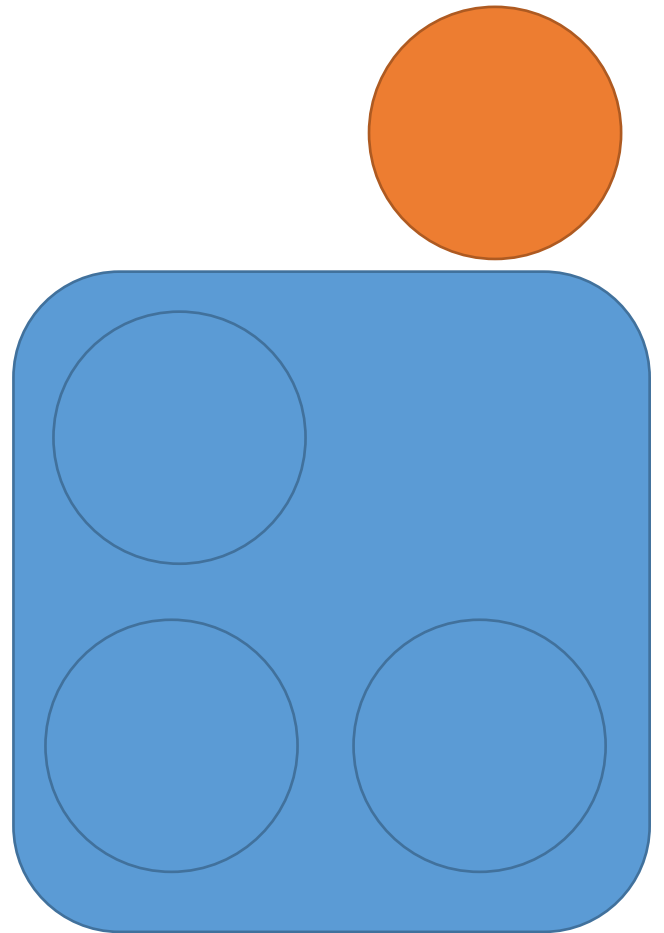
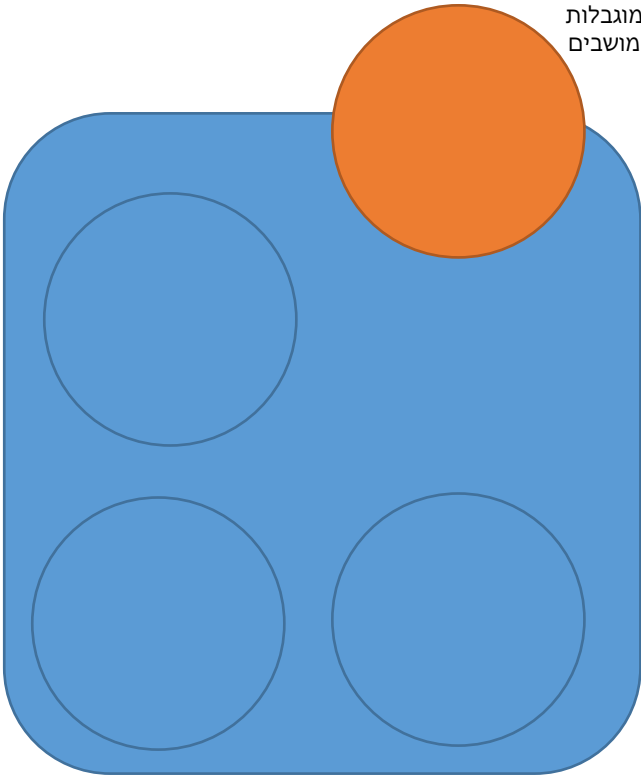

- ✓ מה זו אווירה מכילה?
- ✓ יש דברים שאפשר לעשות כבר היום בפעילות כדי שנכיל את ילדי המושב/ הקיבוץ/ יישוב שלנו בצורה טובה יותר?
- ✓ מי אחראי לזה שזה יקרה?

- ✓ למה חשוב שבתנועה שלנו יהיו חניכים עם מוגבלות?
- ✓ איך זה יישנה את הקן, המועדון, הסניף אם נזמין חניכים עם מוגבלות לפעילות? איך זה ישפיע?

סיכום

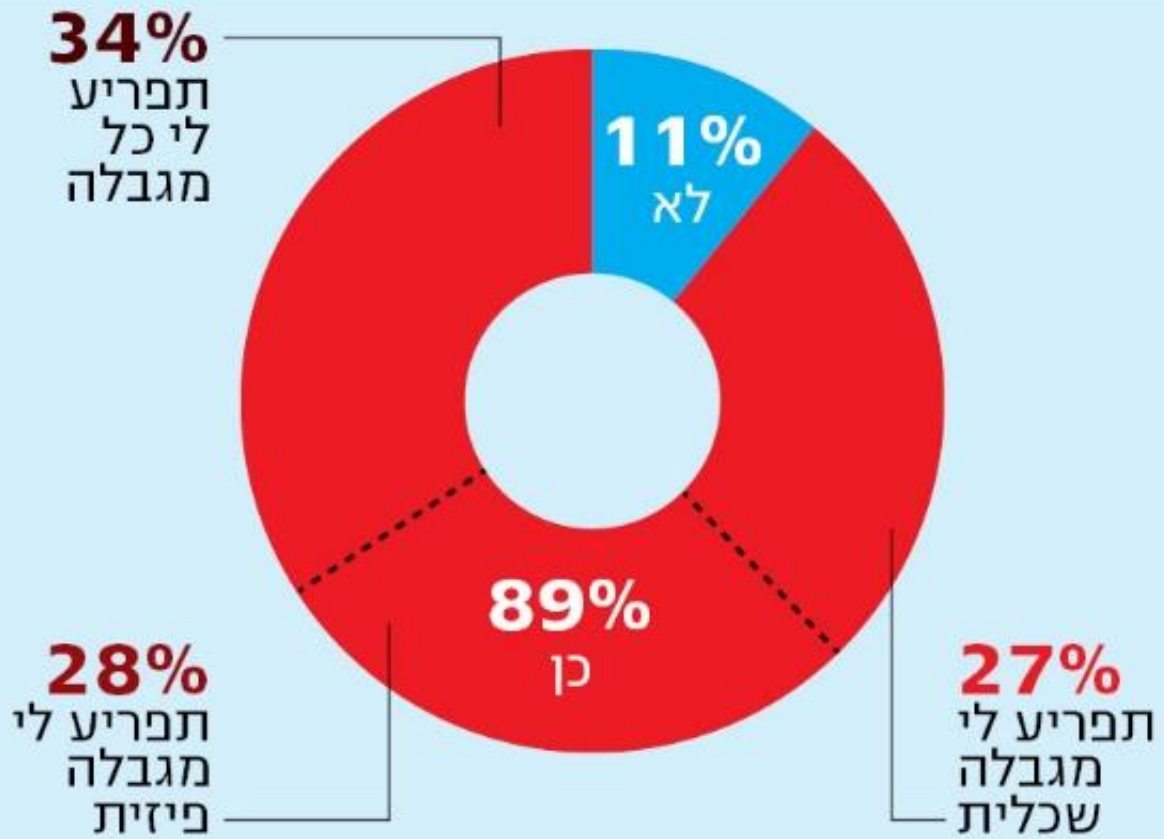
יש הרבה מקומות שמזמינים ילדים ובני נוער עם מוגבלות לפעילות אבל זה לא אומר שלנו אין אחריות עליהם בתור חניכים ומדריכים תנועה. האדם אנחנו צריכים ליצור מקום פיזי וחברתי שיכול להזמין את כל הילדים ובני הנוער שגרים איתנו במושב/ בקיבוץ/ ביישוב. צריך שנחשוב איפה הקן, המועדון, הסניף שלנו יכול להפוך להיות יותר מכיל ולהזמין עוד אנשים להיות חלק.

עלה והגשם

האם יפריע לך שילדך ישתתף בחוץ לצד ילדים עם מגבלות?

*נתונים: החברה למתנ"סים

מפגש עם אשת מקצוע מהתחום / הורה של ילדה עם מוגבלות / אדם עם מוגבלות

לפגוש את המוגבלות

מטרות

1. מפגש ישיר עם אדם עם מוגבלות או עם סביבתו כמפגש מקרב, חי וחברתי המגביר את האמפטיה וההכלה.
2. מפגש משמעותי עם אדם מבוגר שקשור לקן/ליישוב.
3. שבירת מחסומים ומקום לשיחה ושאלת שאלות.
4. לתת מקום של כבוד לאדם עם מוגבלות ולסיפור חייו.

לרצות: כחלק מחודש במודעות לאנשים עם מוגבלויות חשוב לתת מקום למפגש הישיר שלנו עם אנשים עם מוגבלות. אנו ממליצים לחפש מישהו מהיישוב שיכול לספר על חייו ועל הקשיים שלו. אופציה נוספת היא להיפגש עם הורה שיש לו ילד/ה עם מוגבלות או עם אשת מקצוע מהתחום שתרצה לספר לכם על מה שהיא מכירה ומבינה. מפגש כזה מקדם תפיסה של הרבה אנשים עם מוגבלות שמבקשים: לא לדבר עליהם - לדבר איתם וסיסמתם: "שום דבר עלינו – בלעדינו" / "Nothing about us without us".

המפגשים האלה יכולים לתת לחניכים מקום להכיר ולשאל שאלות ולקבל מידע שאי אפשר לקבל רק מלשבת בפעולות ולדבר על הנושא. חשוב שמי שמגיע לשיחה ידע קודם לאן הוא מגיע, מומלץ לקבוע עם החניכים 10 דקות קודם, לשבת ביחד ולכתוב שאלות שהם היו רוצים לשאול. מפגש כזה אפשר לעשות לכלל הגילאים של החניכים.

קווים מנחים

- כדאי להזמין מישהו שקשור לקן/ למועדון/ לסניף - לרוב יהיה מישהו שישמח לבוא ולדבר ולחלוק את הידע שלו עם המדריכים. לעיתים הוא אפילו יציע להמשיך להיות בקשר ולסייע במה שאפשר.
- חשוב לפגוש את האדם שמזמינים קודם, לספר לו קצת על הקן ועל החניכים ולשמע ממנו על מה הוא מתכנן לדבר. מומלץ מאד להחליט ביחד על נקודות מרכזיות.

טיפים

- לקיים את הפגישה במקום שקט ונעים.
- לדאוג לפינת קפה.
- מומלץ לכתוב פרוטוקול לשיחה או להקליט ולהעביר אל רכז האזור.
- במידה ומתאים, ויש לתאם זאת מראש עם מי שמחזמן: כדאי להעלות תמונה מהמפגש שמספרת שהקן / המועדון/ הסניף נפגש עם _____, למד על _____, התרגשנו, גדלנו, התפתחנו.

עלה והגשם

יציאה לפעולה - הפנינג קהילתי מונגש עושים מקום לכולן.

המטרות

1. הקן/ המועדון/ הסניף יקיים פעילות מותאמת, הפותחת את שעריו לציבור רחב יותר, ילדים ונוער עם מוגבלות.
2. התנסות בהתאמת והנגשת פעילות והבנה שזה "לא ביג דיל" זה למעשה "התאמת פעילות" שגרתית.
3. יציאה במסר חברתי לשינוי מתוך יצירה, מפגש, קהילתיות ותנועה.
4. הגדלת שדה ההכרות של הפעילות בתנועה עם חניכים, הורים, מסגרות וציבור שעוסק בנושא ההנגשה, ההשתלבות וההכלה של ילדים ונוער עם מוגבלות.

קונספט:

- תחנות ודוכנים.
- תחנות מובנות עם אינטראקציה חברתית.
- פינת מבוגרים.
- מסר קמפייני תנועתי ציבורי חברתי בחודש שוויון לאנשים עם מוגבלות.
- מעמד קצר לסיכום: תודות של נציגת הורים, תודות של המד"ב, תמונה של כולם (אם מתאים), גלויות ביציאה עם מסר הקמפיין והזמנה לפעילות, וכמובן – תודה!

למד"ב/ית: ההפנינג הקהילתי המונגש הוא אחד מאופני היציאה לפעולה התנועתיים בקנים, במועדונים ובסניפים בחודש מודעות לשוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. הוא גם תוצר של תהליך (חוברת חודש שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות), גם יציאה לקהילה וגם מסר חברתי משמעותי פנימי וחיצוני – "עושים מקום לכולן."

הרעיון בהפנינג קהילתי מונגש הוא במסר ובהגשמה של פעילות חינוכית שמותאמת לכולם, בדגש על ציבור הילדים והנוער עם המוגבלויות. הרעיון הוא לקיים פעילות שבה כל חניך יוכל להשתתף ברוב התחנות, למצוא את מקומו ולהרגיש שיש לו מקום פעיל ומקום חברתי.

ההפנינג יאופיין בדוכנים בהם כל אחד יכול להשתתף ולשחק, ובתחנות מובנות חברתית, שיש בה מקום להכרות בסיסית ויצירה ביחד ואחד ליד השנייה.

עקרונות להפנינג

- ✓ **לא חייבים 100% הנגשה להכל:** לא כל התחנות צריכות להיות מותאמות לכלל המוגבלויות – צריך שלכל ילד/ה ונער/ה יהיו מספיק תחנות פוטנציאליות להשתתף בהן.
- ✓ **תחנות במעגל:** על חלק מהתחנות להיות תחנות חברתיות. תחנה כזו תהיה עם הכרות ואינטראקציה קצרה בין המשתתפים ולאחר מכן הפעלה.
- ✓ **הורים:** התייחסות להורים שמגיעים להפנינג. גם בחלק מהתחנות שיעשו "הורים וילדים" וגם לפינה להורים שירגישו בה בנוח (קפה, מידע, משחקים לילדים קטנים שגם מגיעים).
- ✓ **פינה שקטה:** אחד הפעילויות צריכה להיות פינה שקטה שבה אפשר להירגע. בפינה צריכים להיות ספות או מחצלות וכריות להרגע, יכולות להיות הפעלות שקטות, וכמובן מדריך מפעיל. הפינה יעודית לחניכים עם בעיות קשוב וריכוז, על הספקטרום האוטיסטי, עם מוגבלות שכלית – לטובת וויסות שקט

- ✓ **אווירה:** מחזיקה כייפית, רגועה, לא מקפיצה וצפצפנית, לא משתנה. ההנחיות יינתנו פרונטלית ולא מרכזית דרך הכריזה.
- ✓ **סביבה:** על ההפנינג להיות נגיש פיזית – מצ"ב הנחיות בנושא. כמובן שיש לערוך סקר סיכונים בנושא.
- ✓ **מיתוג:** ההפנינג משתמש בערכת ההסמלה והזהות התנועתית עם מסר חינוכי ציבורי מרכזי של הקמפיין התנועתי: "עושים מקום לכולם". יבוא לידי ביטוי גם בתחנת צילום ושיתוף מסר הקמפיין.
- ✓ **פרסום הפעילות:** ערכת פרסום להפנינג נמצאת אצל המד"בים, להורדה והדפסה.
- ✓ **המלצות לחיבורים:** ישנם גופים ומוסדות הפועלים במושב/ בקיבוץ / ביישוב וכדאי להכיר ולהזמין דרכם לפעילות: מרכזים למשפחה, מחלקת רווחה, מחלקת חינוך מיוחד, כיתות קטנות בביה"ס, ביה"ס חינוך מיוחד, אלו"ט, איל"ן, אקי"ם, בית הגלגלים. בחלק מהיישובים ישנן התארגנויות של פעילים והורים בנושא – כדי לברר דרך המועצה או דרך פעילים מרכזיים (ופייסבוק).

עקרונות הנגשה

- **פיזי** - מקום שמונגש פיזית (במידה והקן/מועדון/סניף, אינו מונגש פיזית – יש למצוא מקום אחר לפעילות)
- **שילוט** – להכין שלטים לכל תחנה, כניסה, יציאה, מתחם. מומלץ להוסיף הנחיה בשורה של מה עושים בתחנה.
- **רעש** - לשים לב שהמחזיקה לא "משתלטת" על המרחב ולא רועשת מידי.

דוגמאות לתחנות

דוגמאות לתחנות חברתיות מונגשות:

- לעשות ביחד קיפולי נייר
- ג'אסט דאנס
- הכנת כדורי שוקולד / קוראסון שוקולד (כל אחד לעצמו).
- משחק הכוסות
- הכנת צמיד מקרמה – קשר שלמה

דוגמאות להפעלות מונגשות ליחידים:

- באולינג
- קליעה למטרה (חישוקים למוטות / כדורים לחורים על שמשונית וכו')
- לדוג דגים עם חכה
- קיר גרפיטי
- חידות גפרורים
- הימור על כמות סוכריות בצנצנת
- פינת צילום לקמפיין: תמונה ושיתוף (רקע, שלט, דברים שמחזיקים).

עלה והגשם

יציאה לפעולה

התרמה לארגון / עמותה מהתחום

מטרות:

1. יציאה לפעולה אקטיבית לאחר שדיברנו על הנושא.
2. להשפיע על המציאות ולעזור לאנשים עם מוגבלות דרך עמותה מרכזית המקדמת נושאים שונים שעזרים לחייהם של אנשים עם מוגבלות.

למד"ב/ית: אופציה נוספת ליציאה לפעולה היא ליצור קשר עם ארגון/עמותה מהתחום ולצאת להתרמה קנית לאותה עמותה. מצורפת רשימת עמותות וימי ההתרמה שלהן. ניתן להיעזר במחלקת הכלה והשתלבות לתיאומים עם העמותות.

הרבה מהעמותות מגיעות מושב/ לקיבוץ/ ליישוב ומעניקות הרצאה על המוגבלות שאליה מתרימים, סדנה אשר נותנת ערך מוסף לפעולה.

נהלי ב.ב.ב להתרמה

1. יש לקבוע עם העמותה אליה מתרימים ולקבל מראש חומרי הסברה ופנקס קבלות
2. יש להודיע להורים שזו הפעילות המתוכננת
3. יש לקבל אישור הורים לפעילות
4. החניכים מסתובבים אך ורק בזוגות
5. אם מישהו רוצה לקחת לחניכים את הכסף הם צריכים לתת לו אותו ולא להיאבק
6. לא נכנסים לתוך בתים של אנשים - מתרימים רק על פתח הדלת
7. מדריכים מסתובבים במושב/ בקיבוץ/ ביישוב ועוברים בין הזוגות לראות שהכל בסדר
8. לאחר סיום ההתרמה יש לוודא כי נציג מהעמותה מגיע באותו יום לקחת את הכסף ולא משאירים את הכסף בקן/ במועדון/ בסניף/אצל מישהו בבית

רשימת ימי התרמה

אלוט - 21.1.2020

איל"ן - 18.2.2020

אקים - 17.3.2020

עלה והגשם